

เสียงในภาษาไทย

● นำเสนอเมื่อ 9 ก.ค. 2551

เสียงในภาษา หมายถึง เสียงที่มนุษย์เปล่งออกมาเพื่อสื่อความหมายระหว่างกัน ซึ่งการที่เสียงในภาษาจะเกิดขึ้นได้นั้น ก็ต้องอาศัยอวัยวะต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดเสียง สำหรับอวัยวะที่ทำให้เกิดเสียง ได้แก่ ริมฝีปาก ปุ่มเหงือก ฟัน ลิ้น เพดานปาก ลิ้นไก่ กลองเสียง หลอดลม และปอด

เสียงในภาษาไทย มี ๓ ชนิด คือ

๑.) เสียงสระ หรือเสียงแท้

๒.) เสียงพยัญชนะ หรือเสียงแปร และ

๓.) เสียงวรรณยุกต์ หรือเสียงดนตรี

๑.) **เสียงสระ หรือเสียงแท้** คือ เสียงที่เปล่งออกมาจากลำคอโดยตรง ไม่ถูกสกัดกั้นด้วยอวัยวะส่วนใดในปาก แล้วเกิดเสียงก้องกังวาน และออกเสียงไต่ยาวนาน ซึ่งเสียงสระในภาษาไทยแบ่งออกเป็น

- **สระเดี่ยว** มีจำนวน ๑๘ เสียง โดยสระเดี่ยว แบ่งออกเป็น

สระเสียงสั้น (รัศสระ) ได้แก่ อะ อิ อี อุ เออะ แอะ โอะ เออะ เออะ

สระเสียงยาว (ที่ฆสระ) ได้แก่ อา อี อู เอ แอ โอ ออ เออ

- **สระประสม** มีจำนวน ๖ เสียง โดยสระประสม แบ่งออกเป็น

สระเสียงสั้น (รัศสระ) ได้แก่

เอียะ เกิดจากการประสมของ สระอิ + สระอะ

เอือะ เกิดจากการประสมของ สระอี + สระอะ

อัวะ เกิดจากการประสมของ สระอุ + สระอะ

สระเสียงยาว (ที่ฆสระ) ได้แก่

เอีย เกิดจากการประสมของ สระอิ + สระอา

เอื้อ เกิดจากการประสมของ สระอี + สระอา

อัว เกิดจากการประสมของ สระอุ + สระอา

เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ และจะได้จำง่าย พี่เลยจับเอาสระเดี่ยวและสระประสมทั้งหมด มาเขียนในรูปของตารางได้ดังต่อไปนี้

	สระเสียงสั้น (รัสสระ)	สระเสียงยาว (ทิมสระ)
สระเดี่ยว (๑๘ เสียง)	อะ อิ อี อุ เอะ แอะ โอะ เอาะ เออะ	อา อือ อือ อุ เอ แเอ โอ ออ เออ
สระประสม (๖ เสียง)	เอียะ (อิ+อะ) เอือะ (อี+อะ) อัวะ (อุ+อะ)	เอีย (อิ+อา) เอือ (อี+อา) อิว (อุ+อา)

จากการที่สระเดี่ยวมี ๑๘ เสียง เมื่อรวมกับสระประสมอีก ๖ เสียง ก็จะพบว่ามีแค่เพียง ๒๔ เสียงใช้ใหม่คะ? ทั้งที่ตอนเรียนมาคุณครูสอนว่าเสียงสระ มีทั้งหมด ๓๒ เสียง... อ้าวแล้วเสียงสระหายไปไหนอีก ๘ เสียงหละเนี่ย ?

คำตอบก็คือ... นอกจากเสียงสระทั้ง ๒๔ เสียงนี้แล้ว ยังมีรูปสระอีก ๘ รูป ที่ไม่รวมอยู่ในเสียงข้างต้น ซึ่งสาเหตุที่มันไม่ถูกรวมอยู่ด้วยก็เพราะ สระเหล่านี้มีเสียงซ้ำกับเสียงตนเอง แถมยังมีเสียงพยัญชนะประสมอยู่ด้วย สำหรับสระ ๘ รูปจำพวกนี้เรียกว่า “สระเกิน” ได้แก่ “อำ ไอ ใ อเอ ฤ ฦ ฎ ฏ”

สระเกินทั้ง ๘ รูปนี้ พี่นำมาแจกแจงให้ดูว่าเกิดจากเสียงสระอะไร ประสมกับเสียงพยัญชนะอะไรบ้าง ลองมาดูกันคะ

- อำ = อะ + ม (เกิดจากเสียงสระอะ ผสมกับเสียงพยัญชนะ ม.ม้า)
- ไอ = อะ + ย (เกิดจากเสียงสระไอ ผสมกับเสียงพยัญชนะ ย.ยักษ์)
- ใ = อะ + ย (เกิดจากเสียงสระไอ ผสมกับเสียงพยัญชนะ ย.ยักษ์)
- เอา = อะ + ว (เกิดจากเสียงสระเอา ผสมกับเสียงพยัญชนะ ว.แหวน)
- ฤ = ร + อี (เกิดจากเสียงพยัญชนะ ร.เรือ ผสมกับเสียงสระอี)
- ฦ = ร + อี (เกิดจากเสียงพยัญชนะ ร.เรือ ผสมกับเสียงสระอี)

ภ = ล + อี (เกิดจากเสียงพยัญชนะ ล.ลึง ผสมกับเสียงสระอี)

ฎ = ล + อี (เกิดจากเสียงพยัญชนะ ล.ลึง ผสมกับเสียงสระอี)

๒.) เสียงพยัญชนะ หรือเสียงแปร คือ เสียงที่เปล่งออกมาจากลำคอ แล้วกระทบกับอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งในปาก เช่น คอ ปุ่มเหงือก ฟัน ริมฝีปาก ซึ่งทำให้เกิดเป็นเสียงต่าง ๆ กัน โดยพยัญชนะไทยมี ๒๑ เสียง ๔๔ รูป ดังต่อไปนี้

	พยัญชนะ ๒๑ เสียง	พยัญชนะ ๔๔ รูป
๑.	ก	ก
๒.	ค	ข ฃ ค ฅ ฌ
๓.	ง	ง
๔.	จ	จ
๕.	ช	ช ฌ ฉ
๖.	ฌ	ฌ ฅ ฌ ฌ
๗.	ด	ด ฎ
๘.	ต	ต ฏ
๙.	ท	ท ฑ ฑ ฒ ณ ฐ
๑๐.	น	น ฌ
๑๑.	บ	บ
๑๒.	ป	ป
๑๓.	พ	พ ภา ผ
๑๔.	ฟ	ฟ ฝ
๑๕.	ม	ม
๑๖.	ย	ย ญ
๑๗.	ร	ร
๑๘.	ล	ล ฬ
๑๙.	ว	ว
๒๐.	ฮ	ฮ ห
๒๑.	อ	อ

๓.) เสียงวรรณยุกต์ หรือเสียงดนตรี ก็คือ เสียงสระ หรือเสียงพยัญชนะ ซึ่งเวลาเปล่งเสียงแล้วเสียงจะมีระดับสูง ต่ำ เหมือนกับเสียงดนตรี สำหรับเสียงวรรณยุกต์ที่ใช้ในภาษาไทยมี ๕ เสียง ดังต่อไปนี้

เสียงวรรณยุกต์	รูปวรรณยุกต์	ตัวอย่าง
๑. เสียงสามัญ	(ไม่มีรูป)	กิน ตา ง
๒. เสียงเอก		ขาว ปาก ศัพท์
๓. เสียงโท		ชอบ นิ่ง ไกล
๔. เสียงตรี		จิ๋ว รัก เกียะ
๕. เสียงจัตวา		ฉันทน์ หนังสือ เก

ทบทวนความรู้ : บอกเสียงของพยางค์ในประโยคต่อไปนี้

ประโยค	เสียงวรรณยุกต์				
	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
หัวล้านได้หวี	-	-	ได้	ล้าน	หวี / หวี
ดินพอกหางหมู	ดิน	-	พอก	-	หาง / หมู
แผ่นดินกลบหน้า	ดิน	แผ่นดิน / กลบ	หน้า	-	-
ฝนตกชั้หมูไหล	-	ตก	ชั้	-	ฝน / หมู / ไหล
ชั้ข้างจับตักแตน	แตน	ชั้ / จับ	-	ข้าง / ตัก	-

พยางค์ในภาษาไทย

พยางค์ หมายถึง เสียงที่เปล่งออกครั้งหนึ่ง ๆ โดยเสียงนั้นจะมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้ โดยเสียงที่เปล่งออกมา ๑ ครั้ง เรียกว่า ๑ พยางค์ หรือถ้าเปล่งเสียงออกมา ๒ ครั้ง เรียกว่า ๒ พยางค์ เช่น

ประวัติศาสตร์ อ่านว่า ประ-หฺวัด-ติ-สาด มีจำนวน ๔ พยางค์

สวรรค์ อ่านว่า สะ-หฺวัน มีจำนวน ๒ พยางค์

องค์ประกอบของพยางค์ พยางค์หนึ่งจะประกอบด้วยเสียงอย่างน้อยที่สุด ๓ เสียง คือ **เสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์** (บางพยางค์อาจมีเสียงพยัญชนะท้ายเพิ่มอีก ๑ เสียง ซึ่งเรียกว่า “ตัวสะกด”) เช่น คำว่า “ ทหาร ” (อ่านว่า ทะ- หาน) ประกอบด้วย

- เสียงพยัญชนะต้น คือ ท.
- เสียงสระ คือ สระอะ (ทะ) และสระอา (หาน)
- เสียงวรรณยุกต์ คือ เสียงสามัญ (ทะ) และเสียงจัตวา (หาน)
- เสียงพยัญชนะท้ายพยางค์ คือ หาน ซึ่งตรงกับมาตราตัวสะกด แม่ กน

มาตราตัวสะกด

เสียงพยัญชนะในภาษาไทยมี ๒๑ เสียง แต่ทั้ง ๒๑ เสียงนี้ ทำหน้าที่เป็นพยัญชนะท้ายพยางค์ หรือเป็นตัวสะกดได้เพียง ๘ เสียง เท่านั้น ซึ่งเราเรียกพยัญชนะท้ายพยางค์ว่า “**มาตราตัวสะกด**” แบ่งเป็น

๑. แม่ ก กา คือ พยางค์ที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์ เช่น แม่ ไคร มา
๒. แม่ กก คือ พยางค์ที่มีเสียง ก ท้ายพยางค์ เช่น ทุกข์ สุข มรรค

๓. แม่ กง คือ พยางค์ที่มีเสียง ง ท้ายพยางค์ เช่น องค์ ปรางค์ ทอง
๔. แม่ กด คือ พยางค์ที่มีเสียง ด ท้ายพยางค์ เช่น อาทิตย์ สิทธิ ครูท
๕. แม่ กน คือ พยางค์ที่มีเสียง น ท้ายพยางค์ เช่น สถาน การ บริเวณ
๖. แม่ กบ คือ พยางค์ที่มีเสียง บ ท้ายพยางค์ เช่น กราบ กราฟ โลก
๗. แม่ กม คือ พยางค์ที่มีเสียง ม ท้ายพยางค์ เช่น ขนม กลม อาศรม
๘. แม่ เกย คือ พยางค์ที่มีเสียง ย ท้ายพยางค์ เช่น กล้วย ปลาย ผู้ชาย
๙. แม่ เกอว คือ พยางค์ที่มีเสียง ว ท้ายพยางค์ เช่น แมว ไข่เจียว ปืนเกลิ้ว

เป็นที่น่าสังเกตว่า เสียงตัวสะกดอาจจะไม่ตรงกับ รูปของตัวสะกดที่เราออก เสียงก็ได้ค่ะ เช่น

- “อาทิตย์” เขียนด้วย “ด” แต่เวลาออกเสียงตัวสะกด จะเป็น “แม่กต”
- “สมโภชน์” เขียนด้วย “ช” แต่เวลาออกเสียงตัวสะกด จะเป็น “แม่กต”
- “พรรค” เขียนด้วย “ค” แต่เวลาออกเสียงตัวสะกด จะเป็น “แม่กก”

ทบทวนความรู้ : บอกลีเสียงของพยางค์ต่อไปนี้ โดยคำเหล่านี้จะประกอบด้วยเสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ เสียงวรรณยุกต์ และเสียงตัวสะกด ลองทำดูนะคะ

พยางค์	เสียงพยัญชนะต้น	เสียงสระ	เสียงวรรณยุกต์	เสียงตัวสะกด
ฉันท	ฉ	อะ	จัตวา	แม่ กน
รัก	ร	อะ	ตรี	แม่ กก
ประ	ป	อะ	เอก	แม่ ก กา
เทศ	ท	เอ	ตรี	แม่ กต
ไทย	ท	ไ	สามัญ	แม่ เกย

***

ตัวอย่างข้อสอบเก่าเตรียมทหาร

ข้อใดมีเสียงวรรณยุกต์เหมือนคำ “นัดพบ” ทุกคำ (ทบ.๓๘)

- ก. สมคิด มิตรรัก
- ข. ซอกซ้า ล้าลึก
- ค. นกน้อย ร้อยรัก
- ง. มันแมน แล่นเร็ว

คำในข้อใดมีเสียงวรรณยุกต์เหมือนกันทุกคำ (ทบ.๓๘)

- ก. ลินค้า น้าซื่อ
- ข. ต้องการ สานต่อ
- ค. กลบเกลื่อน เลื่อนลอย
- ง. ย้ำแยะ แม่มาย

วรรณยุกต์ในภาษาไทย มี ๔ รูป ๕ เสียง วรรณยุกต์ทั้ง ๕ เสียง แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ วรรณยุกต์ระดับ และวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ

อยากทราบว่าวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ ได้แก่เสียงวรรณยุกต์ในข้อใด (ทบ.๔๒)

- ก. เสียงวรรณยุกต์สามัญ และเสียงวรรณยุกต์เอก
- ข. เสียงวรรณยุกต์เอก และเสียงวรรณยุกต์โท
- ค. เสียงวรรณยุกต์โท และเสียงวรรณยุกต์ตรี
- ง. เสียงวรรณยุกต์ตรี และเสียงวรรณยุกต์จัตวา
- จ. เสียงวรรณยุกต์จัตวา และเสียงวรรณยุกต์โท

สำนวนสุภาษิตคำพังเพยข้อใดมีสระประสมมากที่สุด (ทบ.๔๕)

- ก. เรือล่มเมื่อจอด ตาบอดเมื่อแก่
- ข. พุดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง
- ค. ไก่งามเพราะชน คนงามเพราะแต่ง
- ง. ความว้าวัยงไม่หาย ความควายเข้ามาแทรก
- จ. ดิเรือทั้งโกลน ดิโขนยังไม่ทรงเครื่อง

ข้อใดมีเสียงพยัญชนะเอก โท และตรี อย่างละเท่ากัน (ทร.๔๗)

1. นิดชอบคิดมากก่อนตอบ
2. พี่ว่าน้องอ้วนตุ้ตะ
3. พ่อว่าม้านี้ดีนะ
4. อย่าเล่นน้ำร้อนนะจ๊ะ

คำในข้อใดมีเสียงวรรณยุกต์ครบทั้งห้าเสียง (ทร.๔๘)

1. ชิงกีราชากี่แรง
2. น้ำผึ้งเรือเสือผึ้งป่า
3. คดในข้องอในกระดูก
4. ทรัพย์ในดินสนในน้ำ
5. ปลาหมอตายเพราะปาก

***

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๖). **หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ช่วงชั้นที่ ๓ (ม.๑-ม.๓).** (พิมพ์ครั้งที่ ๑). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๔). **หนังสือเรียนภาษาไทย ท ๒๐๓ ท ๒๐๔ หลักภาษาไทย เล่ม ๒.** (พิมพ์ครั้งที่ ๑๖). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๔). **หนังสือเรียนภาษาไทย ท ๓๐๕ ท ๓๐๖ หลักภาษาไทย เล่ม ๓.** (พิมพ์ครั้งที่ ๑๔). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

ประวีณา มีชอบธรรม. (๒๕๕๔). **ภาษาไทย (บังคับ).** (พิมพ์ครั้งที่ ๑). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศูนย์หนังสือเมืองไทย.

พรทิพย์ แผงสุด. (๒๕๕๔). **รวมหลักภาษาไทย ม.ต้น.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟิลิกส์เซ็นเตอร์

ยศ พันัสสรณ์. (๒๕๓๖). **ภาษาไทย ม.ต้น (ฉบับเตรียมสอบ).** กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด.

วสุณี รักษาจันทร์. **หลักภาษาไทย ม.๑.** กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์เดอะบुकส์ จำกัด.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ <http://rirs3.royin.go.th/dictionary.asp> ศูนย์สารสนเทศ ราชบัณฑิตยสถาน